

SMÍŘENÍ S LIDMI I KRAJINOU

Mírný začátek zimy u Lehockých na Polánkách a nad Bystřicí

V roce 1946 koupil otec Dušana Lehockého od státu po Němcích chalupu a polnosti v Horních Polánkách u Nýrska a hospodařil. Dlouho tam však nevydržel a musel místo opustit, snad jen proto, že byl v západním odboji ve Velké Británii. Další nepříznivé osudy, které se týkaly místa, kdy z pohraničí nejprve museli odejít Češi, vrátili se sem Němci, ti po druhé světové válce také museli odejít, k tomu nějaká dávná zabití a novodobější tragické nehody nedaleko tohoto místa, přivedly Dušana Lehockého k myšlence, postavit zde smírčí kříž. Tak jeho působení v roli ekologického hospodáře dostalo pozitivní znamení. Hospodářství předal synovi a pokračuje jako další článek potravinového řetězce ve zpracování masa a prodeji toho, co ekohospodářství vyprodukuje.

U Lehockých mladších

Stráň, kde nyní hospodaří syn Dušan Lehocký ml. s rodinou, leží na místě, které dává opravdu silné zážitky. Výhled na počáteční část či snad koncovou stranu Šumavy (to podle toho, od které strany to vezmete) s Křížovým vrchem, Prenetem a dalšími kopci, s vodní hladinou Nýrské přehrady je opravdu uchvacující. Proto

zde Lehočtí nad původním stavením postavili nový dům, i prostorný srub, který pronajímají turistům. Místo je romantické s ohledem na nedalekou zříceninu hradu Pajerek a na druhé straně leží vrch s keltskými menhyry. V Horních Polánkách, za kopcem s Nýrskem v zádech, se jim podařilo získat pozemky zpět v roce 1996 a pečují zde o starý sad a za Nýrskou přehradou mají pronajatý sad (26 ha – jabloně, i švestky, hrušně, třešně a ořechy), jemuž zajistili certifikaci. Na místě za přehradou už sad byl vysazen od padeátých let minulého století, tak je místo vyzkoušené.

V nadmořské výšce od 600 metrů a pod „křídly“ správců Chráněné krajinné oblasti Šumava si musí své záměry dobře promyslet. Chtěli vysadit nový sad s dvěma tisíci stromky Moravské jaderničky, ale správa CHKO to nedovolila

– pro přílišnou monokulturnost. Jadernička by byla sem vhodná, protože svým zvláštním pektinem odrazuje lesní zvěř od okusování. Nakonec museli sazenice rozprodat a rozdat po okolí.

Také záměr s vybudováním rybníčku na toku potoka v údolí, raději odložili kvůli velké administrativní zátěži. „Alespoň plánujeme u bočních pramenišť potoka vybudovat několik menších i větších tůň a tím si podržet vodu v našem údolíčku a snad i mít lepší mikroklima“ říká ekohospodář. Okolní louky sečou, a také zde chovají koně – kovojského koně Quarter Horse, kobyliku s hřebečkem, kobyliku plemene Hafling a osla nubijského Charlotu. „Oslice má na hřbetě a po stranách ➡

tmavě hnědou malbu v srsti v podobě kříže. To proto, že takový oslík nesl Marii s Ježíškem,“ říká Lehocký st. a se zvířaty se pomazlí... Jen tato připomínka navodila to, že měly být za pár dnů Vánoce. Panovalo však počasí odpovídající jaru.

Ještě mnoho dalších příběhů z Horních Polánek se od Dušana Lehockého staršího dozvídáme na tomto okouzlivém místě. Však je také certifikovaným průvodcem Šumavou. Polánky mají své půvaby v každém ročním období, a tak Lehočtí zamýšlejí agroturistiku posílit. Turisty jistě přitáhne i smírčí kříž, který sem Dušan Lehocký postavil. Třináctitunový balvan z lomu sem musel přestěhovat a postavil nejsilnější jeřáb z okolí. Umělecký kovář zhotovil rovnoramenný kříž (symbol řecké větve křesťanství). Zatím vysvěcený není. Pokud se vám zdá, že se kámen na fotografii (na předchozí straně) naklání, tak je to pravda. Zasazen byl rovně, ale začal se klonit k jedné straně.

V letošním roce se zde konala pod záštitou ministerstva zemědělství akce „Poznej svého farmáře“, a tak zde ke srubu umístili stánek s gulášem z biohovězího a se speciálním zeleninovým salátem také s biohovězím masem. Hostů se sem přihnulo na pět set. A spokojenost byla na straně hostitele i návštěvníků i díky krásnému počasí.

U Lehockých starších

„Ekologicky hospodařím od roku 1998, ale hned v roce 1994, kdy jsem pole do-

stal, jsem chtěl začít ekologicky. To se mi zasmáli, že tady jsou ekologičtí všichni...“, vypráví ekohospodář při sestupu z kopce s kaplí Nejsvětější trojice, která stráží další ekologické pozemky Lehockých nad Bystřicí nad Úhlavou. Leží z druhé strany městečka Nýrsko. Kaple tam stojí na památku vyhrané bitvy nad křižáckou výpravou v roce 1468. „A nebyla to jen tahle bitva,“ říká Dušan nejstarší, „v těchto místech až ke Svaté Kateřině, je mezi Čechami a Bavorskem plošina, kterou sem stídně vpádali Němci a Češi zase k nim...“ V pohledu do krajiny, směrem jihozápad-

Jednodenní jehňátko

ním je to z vršku dobře patrné. Pod kopcem zimujícímu stádu krav – bez tržní produkce mléka – to bylo však jedno. Hlavně, že měly seno v ohradě.

V začátcích si Lehočtí pronajímali starší kravín a postupně kupovali přilehlé pozemky. „Protože jsme tu stejně byli denně a v noci se tu občas něco ztratilo, tak jsme to tu postupně koupili a část, kde měli družstevníci zázemí, přestavěli na bytovou jednotku. Žijeme tu s devadesátiletou maminkou mé manželky. Denně sem dochází ‚náš‘ Vašek ze zdejšího domova pro zdravotně hendikepované lidi. Trochu nám pomáhá a my ho školíme, aby nezapomínal...“, s úsměvem komentuje Lehocký, který kvůli tomu všemu opustil panelákový byt. Zaměstnávání hendikepovaných je prvním počínek do sociálního zemědělství.

Kravín slouží jako salaš pro ovce, výkrmna býků – v zimě –, jsou tu části pro drůbež i králíky. U boku plechové haly vybudovali nový areál i s naháňkou pro odvoz zvířat na jatka. Pod střechou jsou uskladněny balíky krásného voňavého sena a některé stroje. Letos pořídili další nový stroj od jedné firmy. Za balíkovačku, sekačku, nahrabovák... jsou to stotisícové sumy. „Na sedlácích se tedy nešetří,“ říká Lehocký, Dotace sice pobírají ale nejraději by byl, kdyby nemusely být.

Hospodář hovoří v množném čísle, protože hospodaří spolu se synem i jeho rodinou a pomáhají si, i když jsou pozemky synovy a agroturistika jeho manželky. Dušan nejstarší s manželkou Jaroslavou hlídají hovězí dobytek – plemeno Charolais a Red Angus – a chovají drůbež (slepice, husy, kachny aj.). Je tu také odpočinková veranda, zahrádka s révou vinnou z Pálavy a další zajímavé keře a stromky. Osvědčil se také malý foliovník v podobě kulaté věže. Kolem pobíhá německý ovčák. Bílé husy, přechávkvi sv. Martina, se však kupodivu při procházce po blátivé cestě (zrovna silně zapršelo) ani neumazaly.

Odbýt si musím obstarat sám

Pod kravínem, který leží ve stráni, vystavěli Lehočtí místnost pro zpracování biomasy – bouránu. Součástí je chladící a chladič box. Zase investice řádu milionu – i se svépomocnými pracemi. „Bourárnu jsem postavil, protože dnes není možné spoléhat na nějaké

➔ *zprostředkovatele v odbyt. Jednak nedostanete dobrou cenu – a možná vám nezaplatí vůbec. Proto je lepší se o odbyt postarat sám. Klientelu máme již celkem stálou,* říká ekozpracovatel a ekosedlák v jednom. Prodávají výseko-

vé hovězí biomassu v pětikilovém balení a dostanete zde jateční jehňata i biomošty v akupaku.

Pan Lehocký senior je bývalým kuchařem, tak rozdíl v chuti masa umí posoudit: „Když jsem dříve vařil, bylo to z masa zvířat, která neviděla sluníčko. Porovnávám to s masem z ekochovu, kdy jsou zvířata skoro stále venku, je to opravdu velký rozdíl v chuti.“

Lehočtí v současnosti hospodaří na 160 ha. V rostlinné produkci mají kromě ekosadů pěstování obilí i brambor, jako krmivo pro zvířata, a sklizení sena. Letos to, kvůli suchu, bylo zlé s obstaráním dostatku slámy pro zvířata. Bioprodukce z pohraničí, pokud je jí nadbytek, putuje samozřejmě do sousedního Bavorska, kde na ní vydělají ekosedláci daleko více než doma. Jako člen Rady PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců navštěvuje Dušan Lehocký st. všechny svazové akce a jistě má váhu se svým hlasem a zkušenostmi v sekci zpracovatelů.

Mirka Vohralíková

Ekofarma Šumava

- 1994 – restituce pozemků, měli 11 hektarů
 - 1998 – ekocertifikát, koupili první ovce šumavské, šumavky (plemeno je zahrnuje to programu uchování genetických zdrojů), chovali až 700 zvířat
 - 2004–2006 – byly ovce neprodejné, stav snižovali na 300 kusů, problémy jsou s odbytem ostříhané vlny
 - 2006 – pořídili pět prvních krav, hospodaří už na 120 ha
 - 2007 – nový dům v H. Polánkách
 - 2011 – srub k agroturistice
 - 2013 – Dušan Lehocký st. odešel do předčasného ukončení zemědělské činnosti a předal synovi část půdy a část jeho manželce
 - 2014 – Dušan Lehocký starší provozuje boudu
 - z rozlohy 160 ha zemědělské půdy je 18 ha orné půdy pro krmné obilí a brambory
 - chovají hovězí skot, husy, kachny, slepice
 - nabízejí letní samosběr ovoce
 - nabízejí zážitkové pobyty na ekostátku
 - půjčují stroje
 - hospodaří v nadm. výšce 600–700 m
- www.ekofarmasumava.eu

NÁVRATY KE KOŘENŮM

Při hledání – za dlouhých zimních večerů – cest životem ve stylu trvale udržitelného života lze uvažovat o nových způsobech i o návratu ke kořenům životní filozofie našich předků.

Na chleba se těžko vydělává – Spotřeba obyčejného chleba v naší zemi stále klesá. Lépe se vydělává na lahůdkovou bagetu než na krajíček suchého chleba. „Bez chleba nelze žít a bez vody nelze pít“, zpívalo se kdysi v jedné dobové písni. Obyčejný chleba zaháněl pocit hladu a umožňoval dobrý spánek. V létech hladových nic lepšího nebylo a naši předkové měli chléb v úctě. Na malém kousku chleba je vidět dělba lidské práce v souladu s přírodou. Je potřeba zúrodnit půdu, vypěstovat zrna, připravit těsto, zkvasit ho, upéct a potom položit na prostřený stůl. Cesta k výsledku je dlouhá, složitá. Energie slunce a vody se během léta ukládá do obilného zrna a umožňuje člověku přežít zimní období. Bochníček chleba by se neměl odebrat do říše pohádek, ale měl by být součástí našeho jídelníčku, i když někdy se na něj těžko vydělává.

bio ○ 1/2016

Idealisté a realizátoři – Naši předkové připutovali kdysi do kotliny medem a mlékem oplývající, a tak bylo na krajíček chleba vždy co namazat. Česko bylo kdysi bohatou zemí a potravinově soběstačnou z umu a pile našich předchůdců. Dějiny také zaznamenaly příchod dobrodružných alchymistů, jako byli například Edward Kelley a John Dee z Anglie, kteří slibovali transmutaci zlata či elixír věčného mládí pro mocipány tohoto

světa. Prostě nové nemožné způsoby soupeřily s tradiční pokorou k přírodnímu využívání krajiny. A tento souboj nemožných idealistů a pokorných realizátorů snad pokračuje dodnes a někdy je umění si vybrat na čí stranu se přiklonit. Nové způsoby využívání biotechnologií, biomasy či akumulace energie ze slunce, větru, jádra a vody by měly mít dobrou realizační koncovku a neměl by to být těžce dotovaný idealistický nesmysl. Dobrým příkladem bude mlékárna v ekohospodářství Malonty – viz snímek.

Jsmo tady a teď – Vydělávat si na svůj chleba na poli v potu tváře za ranní záře či v klimatizované kanceláři u počítače? Obojí má své výhody i nesnáze. Lze žít na dluh z práce našich předků či na dluh z poškozování přírody pro naše děti? Není lépe rozvíjet odkaz minulých generací a hospodařit v souladu s přírodou? Postaru se sice žít nedá, jsme nyní tady a teď. Ale určité moudrosti z historie mají svůj nadčasový význam a některé zkušenosti se občas opakují. Trocha životní bio-filozofie ve stylu trvale udržitelnosti nikoho nezabije.

Jan Papáček